

Aan de minister van Veiligheid en Justitie
Mr. I.W. Opstelten
Postbus 20301
2500 EH 's-Gravenhage

Betreft: wetsvoorstel wijziging van de Gemeentewet, de wet wapens en munitie en de Politiewet 201x
(verruiming fouilleerbevoegdheden)

Leiden, 31 mei 2011

Excellentie,

Naar aanleiding van uw verzoek van 7 april jongstleden reageert het Nederlands Juristen Comité voor de Mensenrechten (NJCM), de Nederlandse afdeling van de *International Commission of Jurists* (ICJ), op het concept-wetsvoorstel wijziging van de Gemeentewet, de Wet Wapens en Munitie en de Politiewet 201x (verruiming fouilleerbevoegdheden). In algemene zin zou het NJCM de wetgever willen verzoeken de noodzaak van het wetsvoorstel te heroverwegen. Dit met name omdat de verruiming van fouilleerbevoegdheden fundamentele mensenrechten en grondrechten verder onder druk zet, terwijl de huidige fouilleerbevoegdheden reeds ruim geformuleerd zijn. Daarbij wil zij u het volgende in overweging geven.

Ombudsman onderzoek en EHRM-uitspraak:

- Het zou naar de mening van het NJCM verstandig zijn het wetsvoorstel aan te houden totdat het onderzoek van de Ombudsman, dat kijkt of er voldoende aandacht is voor mensenrechten bij de uitvoering van preventief fouilleren, is afgerond. Tevens adviseert het NJCM om de uitspraak van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens (EHRM) in de zaak *Colon t. Nederland* (zie paragraaf 6 MvT) af te wachten.

Onschuldpresumptie:

- Door de verruiming van fouilleerbevoegdheden ten aanzien van personen, die niet van een strafbaar feit worden verdacht, komt de onschuldpresumptie verder onder druk te staan (zie artikel 6 lid 2 van het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens (EVRM)). Bovendien is het recht op bescherming van de persoonlijke levenssfeer (artikel 8 EVRM) van belang, waarbij het NJCM zich afvraagt of de steeds verdergaande bevoegdheden nog wel proportioneel zijn ten aanzien van het te bereiken doel.

Rechtswaarborgen:

- Ondanks het feit dat in de Memorie van Toelichting (MvT) aandacht wordt besteed aan grondrechten en rechtsbescherming leidt dit niet tot een wezenlijke verbetering van de positie van het individu dat onderworpen wordt aan de (verruimde) veiligheidsfouillering en aan de aanhoudings- en insluitingsfouillering. Met andere woorden, de uitvoerende macht ontvangt

door de verruiming van de mogelijkheden tot preventief fouilleren alsmede de verruiming van fouilleerbevoegdheden bij aanhouding en insluiting extra bevoegdheden zonder dat dit in het wetvoorstel of op een andere manier gecompenseerd wordt met extra - laagdrempelige - rechtswaarborgen zoals, bijvoorbeeld, individuele rechtsbescherming in de vorm van een mondeling bezwaar en/of een rechterlijke voorziening.

Bevoegdhedenmix:

- In de praktijk vindt rechtshandhaving soms plaats op basis van een mix van politiebevoegdheden.¹ Dit houdt in dat het doel niet overeenkomt met het wettelijk voorschrift waarop deze bevoegdheid is gebaseerd. Zo is er een risico dat preventief fouilleren, een controle middel voor handhaving van de openbare orde, wordt ingezet ten behoeve van een ander doel namelijk opsporing. De verruiming van fouilleerbevoegdheden ten behoeve van de openbare orde en zoals voorgesteld in het wetsvoorstel verhoogt dit risico.

Etnisch profileren:

- Ook al wordt het preventief fouilleren als controlemiddel “zonder aanzien des persoon” ingezet, is er niet alleen in de uitvoering maar ook institutioneel een risico dat het leidt tot etnisch profileren (paragraaf 5.5 MvT). Preventieve fouilleeracties komen immers vaker voor in - achterstands - wijken met hoge criminaliteitscijfers waar relatief veel allochtonen en migranten wonen.²

Conclusie

- Het NJCM adviseert om de noodzaak van de voorgestelde fouilleerbevoegdheden opnieuw tegen het licht te houden, omdat deze verruimde bevoegdheden het risico op mensenrechtenschendingen, etnisch profileren en het vermengen van bevoegdheden verhogen zonder het individu daarbij meer rechtsbescherming te bieden.

Indien u naar aanleiding van deze brief contact wilt opnemen met de secretaris van het NJCM via telefoonnummer

Hoogachtend,

¹ Jong, M.A.W.D. de (2007), ‘De Burgemeester als Misdaadbestrijder: Reddingsboei of dwaallicht?’, in: Rogier L.J.J., Jong, M.A.W.D. de, Bitter, C.M. en Bleichrodt, F.W., *Bestuurlijke Aanpak van Criminaliteit en Terrorisme*, VAR-Reeks 138, Den Haag: Boom Juridische Uitgevers, p.71.

² Eijkman, Q.A.M. (2010) ‘Has the Genie Been Let out of the Bottle?: Ethnic profiling in the Netherlands’, *Public Space: the Journal of Law and Social Justice*, Vol.5, pp.1-21, p.17